

Salon kaupungin eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma

Päivitys vuodelle 2024

5164/00.01.02.02/2023

Sisälllys	
1 Johdanto	1
2 Toimintaympäristö ja sen muutokset	1
3 Voimavarat	2
3.1 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako	2
3.2 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	3
4 Tietojärjestelmät	3
5 Viestintä	4
6 Maksut	4
7 Valvonnan toimeenpano	4
8 Eläinten terveyden valvonta	5
8.1 Eläintautivalmius	5
8.2 Eläintautiepäilyt ja – tapaukset.....	6
8.3 Eläintautien ilmoittaminen	6
8.4 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkastus.....	6
8.5 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus	7
8.6 Muu eläintautivalvonta	7
9 Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti	7
10 Eläinten lääkitsemisen valvonta	8
11 Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti	8
11.1 Sisämarkkinakauppa	8
11.2 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin	8
11.3 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus	8
12 Eläinten hyvinvoinnin valvonta	9
12.1 Epäilyyn perustuva tarkastus	10

12.2 Ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus.....	10
12.3 Määräyksiin perustuvat selvitykset ja tutkimukset	11
13 Eläimistä saatavat sivutuotteet	11
13.1 Sivutuotteita käyttävät toimijat.....	12
13.2 Sivutuotteiden hautaaminen	12
14 Täydentävien ehtojen valvonta.....	12
15 Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen.....	12
15.1 Peruseläinlääkäripalvelut.....	12
15.2 Tuotantoeläinten terveydenhuolto	13
15.3 Yksityinen palvelutarjonta	13
15.4 Kiireellinen eläinlääkäriapu	13
15.5 Saatavuus- ja laatutavoitteet.....	14
15.6 Toimitilat	14
15.7 Välineresurssit.....	15
15.8 Ostopalvelut.....	15
15.9 Perustason ylittävät palvelut.....	15
16 Eläinlääkintähuollon painopisteet.....	16
17 Seuranta, arviointi ja raportointi	16
17.1 Kunnan suunnitelma.....	16
17.2 Viranomaisen pyytämät raportit ja tilastot	16
17.3 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi	16

Liite: Eläinlääkintähuollon resurssitarpeen kartoitus

1 Johdanto

Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) velvoittaa kuntia laatimaan valvontasuunnitelman eläinlääkintähuollon osalta. Suunnitelma on osa ympäristöterveydenhuollon suunnitelmaa. Kunnan laatimissa eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelmissa on huomioitava Ruokaviraston laatima valtakunnallinen eläinlääkintähuollon valvontaohjelma EHO. Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen valvontaohjelmaan 2015–2024 on tehty päivitykset vuodelle 2024.

Kunnan valvontasuunnitelman on katettava tiedot eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä sekä kunnan järjestämästä eläinlääkäripalvelusta alueella. Suunnitelmasta on käytävä ilmi tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotosta ja muista toimenpiteistä.

Eläinlääkintähuoltolain soveltamisalaan kuuluvasta valvonnasta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) ja eläinlääkintähuoltoasetuksen (1031/2009) lisäksi mm. elintarvikelaissa (297/2021), eläintautilaissa (76/2021), laissa eläinten hyvinvoinnista (693/2023), sivutuotelaissa (517/2015), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (387/2014) ja Euroopan unionin suorista viljelijäetuista annetussa laissa (1332/2022).

2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Salon kaupungin rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, maaseutupalvelut ja ympäristöterveydenhuolto muodostavat yhdessä rakennus- ja ympäristövalvonnan palvelualueen, joka kuuluu elinvoimapalveluiden toimialaan. Rakennus- ja ympäristövalvonnan palvelualue toimii rakennus- ja ympäristölautakunnan alaisuudessa. Eläinlääkintähuolto on osa ympäristöterveydenhuoltoa. Vuoden 2023 alusta alkaen Salon kaupunki on tuottanut ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimuksen mukaisesti myös Someron kaupungin eläinlääkintähuollon palvelut.

Salon kaupungin asukasluku on noin 51 000 ja Someron noin 8 500. Alueen eläintilojen lukumäärä on vuosi vuodelta vähentynyt, mutta samaan aikaan voidaan kuitenkin havaita, että toimintaansa jatkavien tilojen eläinmäärä on ollut tasaisessa kasvussa. Tämä on näkynyt eläinlääkärin työnkuvan asteittaisena muuttumisena; yksittäisten akuuttien sairauksien hoito on muuttunut ennalta ehkäisevään, koko tilan tasolla tapahtuvaan terveydenhuoltoon. Tilastoissa tämä näkyy muun muassa siten, että tilakäyntien määrä on vähentynyt, mutta hoidettujen eläinten lukumäärä yhtä tilakäyntiä kohden on puolestaan lisääntynyt. Alueella on runsas tuotantoeläinkirjo ja myös hevosten määrä on suuri. Käyntitilastojen perusteella yhteistoiminta-alueen isoeläinkäynneistä n. 60% kohdistuu somerolaisille tiloille. Pääasiallisina asiakkaina kaupungineläinlääkäreillä ovat kuitenkin pieneläimet, jotka muodostavat yli. 80 % asiakaskäyntien kokonaismäärästä.

Virka-aikana Salossa työskentelee kolme kaupungin praktikkoeläinlääkärinä kahdessa eri toimipisteessä ja Somerolla kaksi eläinlääkärinä yhteisvastaanotolla. Pieneläinpäivystys järjestetään ostopalveluna. Isoeläinpäivystys hoidetaan yhteistyössä Liedon ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen eläinlääkintähuollon kanssa. Eläinlääkintähuoltoon perustettiin vuonna 2023 toinen valvontaeläinlääkärin virka.

Salon ja Someron alueella on hyvin saatavilla yksityisiä eläinlääkäripalveluita. Salossa on neljä yksityistä pieneläinklinikkaa, yksi hevosklinikka sekä lisäksi yksityisiä eläinlääkäripalveluja

tarjoavia ammatinharjoittajia. Somerolla on yksi pieneläinklinikka. Lisäksi lähikunnissa on useita muitakin erikoiseläinlääkärin palveluita tarjoavia klinikoita sekä pieneläimille että hevosille.

3 Voimavarat

3.1 Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako

Eläinlääkintähuoltoon kuuluu viisi pääasiassa praktikkona toimivaa kaupungineläinlääkärinä ja kaksi valvontaeläinlääkärinä. Ympäristöterveyspäällikkö toimii eläinlääkintähuollon esimiehenä. Eläinlääkäripalveluiden ja eläinten terveyden- ja hyvinvoinnin palvelutarpeen selvittämiseksi on tehty resurssitarpeen kartoitus suunnitelman liitteenä olevalla lomakkeella.

Eläinlääkintähuollon resursseja voidaan pitää normaalitilanteessa riittävinä, mutta sijaisten rekrytoinnissa on valtakunnallisesta eläinlääkäripulasta johtuen usein suuria vaikeuksia. Sijaisten käyttäminen pitemmissä poissaoloissa on välttämätöntä, jotta päivystykset pystytään hoitamaan niin, että lääkärin virkaehtosopimuksen eläinlääkäriliitteen mukaiset 1.1.2021 voimaan astuneet viikkolepomääräykset toteutuvat.

Praktikkoeläinlääkärit toimivat kolmessa eri toimipisteessä: Somerolla, Halikossa ja Perniössä. Asiakkaat saavat vapaasti valita eläinlääkärin, jonka palveluita he haluavat käyttää. Halikon ja Someron yhteisvastaanotolla työskentelee kaksi eläinlääkärinä ja Perniön vastaanotolla yksi. Someron toisen kaupungineläinlääkärin (hygieenikkoeläinlääkärin) tehtäviin kuuluu myös elintarvikevalvontaa 20% työajasta. Virka-aikaan praktikkoeläinlääkäreiden toimialueena ovat Salo ja Somero, päivystysaikana myös Liedon yhteistoiminta-alueen kunnista Kemiönsaari, Sauvo ja Paimio.

Eläinlääkintähuollon esimiehenä toimii ympäristöterveyspäällikkö. Perniön kaupungineläinlääkäri toimii hänen sijaisenaan. Valvontaeläinlääkärit vastaavat eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä elävien eläinten ja eläimistä saatavien sivutuotteiden sisämarkkinakauppaan, vientiin ja tuontiin liittyvistä kunnalle kuuluvista tehtävistä. Valvontaeläinlääkärin ja ympäristöterveyspäällikön toimipisteet sijaitsevat Halikon virastotalolla yhdessä muun ympäristöterveydenhuollon kanssa.

Vastaanottotilojen päivittäisestä siivouksesta vastaavat Salossa ravitsemus- ja puhtaanapitopalveluiden laitoshuoltajat (0,4 htv). Someron vastaanoton siivouksen hoitaa Someron kaupunki. Lisäksi eläinlääkintähuollolla on käytettävissä toimisto- ja atk-tukipalvelut. Kaupungin palkkaamaa eläintenhoitajaa tai muuta potilastyössä ja välinehuollossa avustavaa vakituista henkilökuntaa ei ole, mutta harjoittelua suorittavia eläintenhoitajaopiskelijoita tai palkkatukityöllistettyjä eläintenhoitajia tai eläinlääkärin avustajia hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vastaanotoilla.

3.2 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Työnantaja tukee eläinlääkäreiden ammatilliseen täydennyskoulutukseen osallistumista. Koulutuskustannuksia maksetaan eläinlääkintähuollon budjetin sallimissa rajoissa. Työnantajan maksaman koulutuksen lisäksi voi itse maksettuaan oman alan koulutukseen saada palkallista virkavapaata.

Virkaeläinlääkäreille on tarjolla Ruokaviraston ja aluehallintoviraston järjestämiä maksuttomia työkokous- ja koulutuspäiviä. Näissä koulutuksissa käsitellään erityisesti lääkitsemiseen liittyviä asioita sekä saadaan ajantasaista tietoa eläintautitilanteesta ja valmiussuunnitelmista. Eläinlääkäreiden koulutustarpeita käsitellään vuosittain pidettävissä kehityskeskusteluissa. Eläinlääkäreiden koulutusta on käsitelty myös ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontasuunnitelman yhteydessä.

Vakituiseen eläinlääkärin virkaan valitun on oltava koulutukseltaan eläinlääketieteen liseniaatti. Henkilöstöä rekrytoitaessa kuvataan hakuilmoituksessa kelpoisuusvaatimusten lisäksi kyseiseen virkaan kuuluvien tehtävien pätevän hoidon edellyttämät mahdolliset muut vaatimukset. Valvontaa tekevällä eläinlääkärillä on esimerkiksi oltava riittävä hallintomenettelyjen tuntemus. Eläinlääkärin viransijaiseksi voidaan palkata myös praktiikkaoikeuden omaava eläinlääketieteen kandidaatti. Vakinaiseen tai määräaikaiseen virkaan valitun henkilön oikeudet harjoittaa eläinlääkärin ammattia tarkistetaan tarvittaessa Ruokaviraston ylläpitämästä eläinlääkärirekisteristä.

Eläinlääkäreiden käyttöön on laadittu perehdytysopas, missä on eläinlääkäreille ja heidän sijaisilleen tarpeellisia käytännön toimintaohjeita, kuten keskeiset yhteystiedot, puhelimen käyttöopastus, laskutuskäytännöt ja päivystysohjeistusta.

4 Tietojärjestelmät

Eläinlääkintähuollon käytössä olevien erilaisten tietojärjestelmien avulla saadaan hyödyllistä tietoa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan tueksi. Tietojärjestelmiä hyödynnetään myös valvonta- ja potilastietojen tuottamisessa ja tallentamisessa sekä virka-asoiden hoitamisessa. Valtakunnallisia eläinten terveyden ja hyvinvoinnin tietojärjestelmiä kehitetään lähivuosien aikana ja sen myötä parannetaan valvonnan tiedonhallintaa, mahdollistetaan entistä paremmin valvonnan tehokas kohdentaminen, riskiperusteisuus ja seuranta sekä lisätään sähköistä asiointia. Erityisesti valvontaeläinlääkärin tulee hallita eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan liittyvien ohjelmien käyttö. Ruokavirasto järjestää käyttökoulutusta ja ohjeistaa järjestelmien käytössä.

TRACES NT (Trade Control and Expert System) on komission ylläpitämä, internetissä toimiva järjestelmä mm. elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden jäljitettävyyden ja valvonnan varmistamiseksi EU:n jäsenvaltioiden välisissä siirroissa (sisämarkkinakauppa), tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista sekä viennissä EU:n ulkopuolisiin maihin. Kaikilla eläinlääkäreillä on tunnukset järjestelmään.

Pikantti on valvontaviranomaisille tarkoitettu ekstranet-palvelu, jossa on myös eläinlääkintähuollon aihepiiriin kuuluvaa tietoa.

Selainpohjainen **KliniQ-potilasohjelma** on praktikkoeläinlääkäreiden ja sijaisten käytössä. Ohjelmassa on asiakasrekisteri potilastietoineen, lääke- ja tarvikehinnasto, laskutus sekä ajanvarauskalenteri.

Naseva eli nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä ja **Sikava** eli sikalojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä ovat Eläintautien torjuntayhdistyksen (ETT) ylläpitämiä selainpohjaisia sovelluksia, joita praktikkoeläinlääkärit käyttävät terveydenhuoltotyössään.

Tietojärjestelmien käyttämiseen liittyvissä ongelmissa eläinlääkintähuolto tukeutuu toisaalta järjestelmän tuottajaan tai julkaisijaan ja tämän järjestämään käyttäjätukeen ja toisaalta Salon kaupungin tietohallintopalveluiden henkilökuntaan.

5 Viestintä

Salon kaupungille on laadittu viestintäohje. Eläinlääkintäasioiden tiedottamisesta vastaa pääasiassa ympäristöterveyspäällikkö apunaan kaupungin tiedottajat.

Salon kaupungin internetsivuilla on Eläinten terveys ja hyvinvointi -otsikon alle koottu keskeistä tietoa kaupungin eläinlääkintähuollosta sekä eläinlääkäreiden yhteystiedot.

Salon kaupungin käytössä on Virve-puhelimia, joista yksi on ympäristöterveydenhuollossa.

Eläintautiasioissa tiedotusvastuu on Ruokavirastolla tai aluehallintoviraston läänineläinlääkäreillä.

6 Maksut

Praktikkoeläinlääkärit perivät käyntimaksut, toimenpidepalkkiot, päivystyskorotukset, mahdolliset matkakustannukset sekä muut potilastyöstä aiheutuvat kulut suoraan eläimen omistajalta tai haltijalta. Näiden maksujen suuruus määräytyy kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaan. Vastaanotoille on tulossa vuoden 2024 aikana klinikkamaksu.

Päivystysaikana on käytössä keskitetty maksullinen palvelupuhelinnumero erikseen pieneläin- ja suurelänpotilaille. Palvelun hinta on pieneläinpäivystyksessä Evidensia Vettori 1,97 €/min + ppm ja hyötyeläinpäivystyksessä 0,71 €/min + ppm.

Tuotantoeläinmatkoista Salon kaupunki subventoi käyntimaksuja ja kilometrikorvauksia siltä osin, kun kokonaispituus (meno- ja paluumatka) ylittää 50 kilometriä. Hoitava eläinlääkäri laskuttaa subventio-osuuden suoraan Salon kaupungilta, kun kyseessä on Salon tai Someron alueella hoidettu tuotantoeläin.

Pieneläinpäivystyssopimuksessa on määritetty tärkeimmille toimenpiteille enimmäishinnat, jotka palveluntuottaja voi enintään periä asiakasmaksuina.

7 Valvonnan toimeenpano

Kunnan velvollisuutena on huolehtia, että eläintautilaissa, eläinsuojelulaissa, eläinten lääkitsemislaissa sekä sivutuotelainsäädännössä kunnaneläinlääkärille säädettyjen tai näiden lakien nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoito on järjestetty alueellisen suunnitelman ja valtakunnallisen ohjelman mukaisesti.

Valtio on sitoutunut hankkimaan kunnilta eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää viranomaisvalvontaa. Ympäristöterveydenhuoltoon perustettiin toinen valvontaeläinlääkäri virka, sillä Salon ja Someron yhteistoiminnan alkaessa ei siirtynyt valvontaeläinlääkäriresurssia. Viroista aiheutuvat kulut Salon kaupunki laskuttaa Lounais-Suomen aluehallintovirastolta. Salon kaupungilla on myös yhteistyösopimus Liedon yhteistoiminta-alueen kanssa, mikä mahdollistaa Salon valvontaeläinlääkäri työskenntelyn Liedon yhteistoiminta-alueella ja vastaavasti Liedon valvontaeläinlääkäri työskenntelyn Salon alueella. Valvontaeläinlääkärit toimivat läheisessä yhteistyössä aluehallintoviraston läänineläinlääkäreiden ja lähialueiden valvontaeläinlääkäreiden kanssa.

Praktikkoeläinlääkärit osallistuvat tarvittaessa valvontatehtävien hoitoon. Virkatehtävien hoitamisesta praktikkoeläinlääkärille maksettava palkkio on 40 euroa / tunti. Kunta laskuttaa aluehallintovirastolta valvontatehtäviin käytetyltä ajalta em. tuntikorvauksen sivukuluineen sekä suhteellisen osuuden praktikkoeläinlääkäri varsinaisesta palkasta.

Eläinlääkärit eivät laskuta eläintautilakiin perustuvista maksullisista suoritteista (kuten siipikarjan salmonella- sekä lampaiden ja vuohien maedi-visna tarkastuksista, vientitarkastuksista ja – todistuksista tai laittoman tuonnin valvonnasta) toimijaa, vaan Lounais-Suomen aluehallintovirasto lähettää laskut toimijalle eläinlääkäreiltä saamiensa tietojen perusteella. Jokaisesta maksullisesta suoritteesta laaditaan tarkastuspöytäkirja sekä laskutuspyyntölomake. Tiedot toimitetaan aluehallintovirastoon kahden viikon kuluessa suoritteiden tekemisestä.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan suorittaminen ja valvonnasta raportointi on kuvattu tarkemmin kohdissa 8-14.

8 Eläinten terveyden valvonta

Eläinten terveyden valvonta perustuu eläintautilakiin ja sen nojalla annettuihin alempiasteisiin säädöksiin. Lisäksi paikallistason valvonnassa käytetään apuna Ruokaviraston ja aluehallintoviraston laatimia ohjeita.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/429 (ns. eläinterveyssäännöstö) on sovellettu 21.4.2021 alkaen. Uudistuksen johdosta myös kansallinen eläintautilaki ja sen alaiset asetukset on uudistettu ja myös niitä on sovellettu 21.4.2021 alkaen.

8.1 Eläintautivalmius

Eläinten terveyden valvontaan liittyy keskeisenä osana varautuminen helposti leviävien eläintautien leviämisen uhkaan, vaikka Suomessa yleisesti ottaen onkin hyvä tautitilanne. Salossa valvontaeläinlääkäri on nimetty valmiuseläinlääkäriksi, joita on Suomessa yhteensä noin 80. Valmiuseläinlääkäreitä koulutetaan vuosittain helposti leviävien eläintautien vastustustyöhön Ruokaviraston ja aluehallintoviraston toimesta. Valmiuseläinlääkäreiden perehtyneisyyttä hyödynnetään eläintautitapauksissa ja he osallistuvat eläintautien torjuntatyöhön tarvittaessa. Valvontaeläinlääkärimme ovat päävastuussa paikallistason varautumisesta ja taudintorjunnasta tautia epäiltäessä tai taudinpurkauksen varhaisessa vaiheessa. Eläinlääkärit saavat lisäkoulutusta ja ajankohtaista tietoa eläintaudeista aluehallintoviraston ja Ruokaviraston järjestämissä koulutuspäivissä.

Halikon virastotalolla on valvontaeläinlääkäri tiloissa varautumislaatikko, joka pitää sisällään välineitä ja tarvikkeita akuuttien eläintautitilanteiden varalle. Valvontaeläinlääkäri tulee käydä

varautumislaatikon sisältö läpi säännöllisin väliajoin. Myös eläinlääkärivastaanotoilla on pieni määrä suojahaalareita ja muita suojatarvikkeista. Lounais-Suomen aluehallintoviraston ylläpitämä laajempi valmiusvarasto sijaitsee aluehallintoviraston toimipisteessä Turussa.

Äkillisessä tautitilanteessa eläinlääkäreitä pystytään irrottamaan normaaleista tehtävistään. Valvontaeläinlääkärit voivat siirtyä välittömästi tilanteen vaatimiin tehtäviin. Lisäksi kolmesta neljään praktikkoo voidaan lyhytkestoisesti ohjata toisiin tehtäviin. Vähintään yksi-kaksi praktikkoo kuitenkin tarvitaan hoitamaan akuutit eläinten sairastapaukset (päivystyksenomaisena toimintana) Salon ja Someron kokoisella alueella virka-aikaan. Tämän kaltainen, supistettu järjestely ei kuitenkaan voi jatkua muutamaa päivää pidempään. Kolme praktikkoo on pitemmällä aikavälillä minimimäärä alueen eläinlääkintähuollon toimivuuden varmistamiseksi.

8.2 Eläintautiepäilyt ja -tapaukset

Alueella on vuosittain yksittäisiä eläintautiepäilyjä ja -tapauksia. Epäily tarttuvan taudin esiintymisestä syntyy tilalla eläinten kliinisten oireiden tai tuotannon tunnuslukujen muutosten perusteella tai muualta (esim. laboratoriosta) saatujen tietojen perusteella. Epäilyn kynnyks tulee pitää matalana ja heti epäilyn herätessä tulee olla yhteydessä aluehallintovirastoon. Päätöksen siitä, onko kyseessä virallinen eläintautiepäily, tekee aluehallintovirasto. Jos kyseessä on virallinen eläintautiepäily tai viranomaistoimin vastustettava tai uusi vakava eläintauti on todettu, aluehallintovirasto antaa pitopaikalle päätöksen taudin leviämisen estämiseksi. Valvontaeläinlääkäri noudattaa aluehallintovirastolta saamia ohjeita tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi sekä taudin alkuperän ja levinneisyyden selvittämiseksi. Ruokavirasto laatii kansalliset valmiussuunnitelmat sekä yksityiskohtaiset kansalliset toimintaohjeet eläintautien varalta. Toimintaohjeet ovat läänineläinlääkäreiden ja kunnaneläinlääkäreiden käytettävissä Pikantissa eläintautivalmius-työtilassa. Yleisiä toimintaohjeita voidaan käyttää myös muiden tautien torjunnassa.

8.3 Eläintautien ilmoittaminen

Kunnaneläinlääkärit ilmoittavat vaarallisesta tai helposti leviävästä (esim. lintuinfluenssa, afrikkalainen sikarutto, rabies) tautiepäilystä tai todetusta taudista viipymättä puhelimitse aluehallintoviraston läänineläinlääkärille (virka-ajan ulkopuolella päivystävälle läänineläinlääkärille). Kunnaneläinlääkäriin ja aluehallintovirastoon on ilmoitettava tartuntataudeista vastaavalle lääkärille sellaisista eläintaudeista, joista voi aiheutua vaaraa ihmisten terveydelle (MMM asetus 325/2021 § 20).

Praktikkoeläinlääkärit toimittavat kuukausiyhteenvedot alueellaan todetuista eläintaudeista aluehallintovirastoon seuraavan kuun 15. päivään mennessä.

8.4 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkkailu

Kana-, broileri- ja kalkkunaparvia, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita ja keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa (yli 2 500 kg/vuodessa) tuottavia nautojen pitopaikkoja koskee pakollinen salmonellavalvonta. Lisäksi pitopaikat voivat liittyä vapaaehtoiseen valvontaohjelmaan lampaiden ja vuohien maedi-visnan, tarhattujen hirvieläinten tuberkuloosin tai kalojen BKD:n varalta. Terveystarkkailun valvontavastuu kuuluu valvontaeläinlääkärille.

Pakollisiin terveystarkastuksiin liittyy joko säännöllinen käynti ja näytteenotto pitopaikoissa (siipikarja) tai toimijan oman näytteenoton seuranta (siat ja naudat). Terveystarkastuskohteet Salon ja Someron alueella on listattu taulukossa 2. Tarkastuskäynnit tehdään pääsääntöisesti toimijan pyynnöstä. Terveystarkastuksesta kertyneet tiedot toimitetaan aluehallintovirastolle.

Taulukko 2. Terveystarkastuskohteet Salon ja Someron alueella

Kohde	Kohteiden määrä Salo/Somero	Tarkastuskäynnit vuonna 2024
Munintakanalat	8/18	26
Broileritilat	4/0	4
Kalkkunatilat	1/0	1
Uudistuseläimiä tuottavat sikalat	4/0	0
Keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa (yli 2 500 kg) tuottavat naudatilat	0/0	0
Maedi-visna	2/1	0

8.5 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus

Salossa on kahdeksan luonnonravintolammikkoa neljällä eri toimijalla. Kahdella toimijalla on Eviran myöntämä terveyslupa ja kaksi muuta eivät tarvitse lupaa toiminnan luonteen vuoksi. Terveyslupa tarvitsevat kaikki kaloja, rapuja tai simpukoita sekä näiden hedelmöitettyjä sukusoluja ihmisravinnoksi, myytäväksi tai muutoin luovutettavaksi kasvattavat toimijat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.

Vesiviljelylaitosten tarkastukset ja näytteenotto tehdään pääosin riskiperusteisesti aluehallintovirastolta saatujen ohjeiden perusteella. Tarkastuksessa käytetään Ruokaviraston valmista tarkastuslomaketta, joka toimitetaan toimijan lisäksi tiedoksi aluehallintovirastoon.

8.6 Muu eläintautivalvonta

Eräiden tautien (kuten lintuinfluenssan) seuranta varten Ruokavirasto pyytää vuosittain ottamaan näytteitä. Ohjeistus tulee aluehallintovirastosta. Valvontaeläinlääkärin vastuulla on näytteiden ottaminen, eteenpäin lähetys, lähetteen ja tulosten taltiointi sekä tiedottaminen aluehallintovirastolle. Näytteenotot pyritään ottamaan muiden käyntien (esim. terveystarkastuksen) yhteydessä. Vuosittain seurantanäytteitä otetaan noin kolmelta-viidelä tilalta.

Eläinten keinolliseen lisääntymiseen liittyvää toimintaa ei ole Salon ja Someron alueella.

Kyyhkyslakkoja ei Salon ja Someron alueella ole.

9 Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti

Eläinten merkitsemisen ja rekisteröinnin valvonnasta vastaavat ELY-keskuksen tarkastajat. Tarkastajat tekevät valvontaa nauta-, sika- sekä lammas- ja vuohitiloille sekä otantaan että epäilyyn perustuen. Praktikkoeläinlääkärit valvovat tuotantoeläinten merkitsemistä tila- ja valvontakäyntien yhteydessä ja valvontaeläinlääkäri valvontakäyntien yhteydessä. Mikäli

eläinten merkitsemissä havaitaan selviä puutteita, asiasta huomautetaan ja tarvittaessa välitetään tieto puutteista aluehallintovirastolle. Valvontaeläinlääkäri pyrkii myös tekemään suoraan yhteistyötä ELY-keskuksen tarkastajien kanssa (esim. yhteiskäyntien muodossa).

10 Eläinten lääkitsemisen valvonta

Praktikkoeläinlääkärit pitävät kirjaa tuotantotiloille luovuttamistaan lääkkeistä. Tilalliset ovat puolestaan velvollisia kirjaamaan ylös tiedot eläinten lääkityksistä sekä huolehtimaan lääkevaraoiden toteutumisesta. Terveystodistukseen kuuluvilla tiloilla voidaan tietyissä tapauksissa luovuttaa lääkkeitä myös tulevan tarpeen varalle. Alkutuotannon valvonnan yhteydessä tarkistetaan tilojen lääkekirjanpitoa ja varaoiden noudattamista. Lääkitsemislain mukaisia valvontaviranomaisia ovat Ruokavirasto ja aluehallintovirasto ja kunnaneläinlääkärit aluehallintoviraston määräyksen mukaisesti eläinten pitopaikoissa.

11 Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti

11.1 Sisämarkkinakauppa

Aluehallintovirasto seuraa alueelle saapuvia kaupallisia elävien eläinten sekä eläimistä saatavien sivutuotteiden erää TRACES-järjestelmän avulla ja määrää kunnaneläinlääkäriä tarvittaessa tekemään tuontitarkastuksen. Suomeen saapuvien kaupallisten erien mukana tulee olla lähtömaan virkaeläinlääkäriä myöntämä TRACES-järjestelmässä laadittu terveystodistus ja muut tarvittavat asiakirjat. Jos eläimen tuontitarkastuksessa havaitaan eläintaudin oireita tai puutteita asiakirjoissa, raportoidaan niistä aluehallintovirastoon, joka vastaa hallintopäätösten tekemisestä. Tarkastuksista laaditaan raportti TRACES-järjestelmän valvontaosioon. Salossa tehdään vuosittain yksittäisiä tuontitarkastuksia. Virkaeläinlääkäriä tulee aina ryhtyä toimenpiteisiin, jos havaitsee alueellaan laittomasti tuotuja erää.

Sisämarkkinaviennissä valvontaeläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä ja laatii tarkastuksen perusteella kyseisen eläinlajin ja tuotteen tiedot sisältävän terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä sekä tarvittaessa tarkastaa, onko toimija rekisteröitynyt sisämarkkinaviejäksi Ruokavirastoon. Myös rekisteröityjen hevosten terveystodistukset laaditaan TRACES-järjestelmässä. Vientitarkastusten määrä on 20–30 kpl vuodessa.

11.2 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Eläinten vienti EU-maiden ulkopuolelle edellyttää useimmiten eläinten terveyttä koskevaa todistusta. Vientimaan viranomaiset määrittävät ne ehdot, millä vienti voi tapahtua. Pääsääntöisesti viejä selvittää vientiehdot, joiden pohjalta valvontaeläinlääkäri laatii eläinlääkintötodistuksen.

11.3 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus

EU:n ulkopuolelta tuotavat elävät eläimet ja eläinperäiset tuotteet saapuvat Suomeen aina eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman kautta. Salossa ei ole rajatarkastusasemia. Laittomien tuontien osalta virkaeläinlääkärit tarvittaessa avustavat Ruokavirastoa sieltä saamiensa ohjeiden perusteella, esim. tarkastamalla laittomasti maahan tuodun eläimen.

12 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Uutta eläinten hyvinvoinnista annettua lakia (693/2023) sovelletaan 1.1.2024 alkaen. Samalla kumoutui aiempi eläinsuojelulaki (247/1996) ja eläinsuojeluasetus (396/1996). Kumotun lain nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset ovat voimassa toistaiseksi. Hyvinvointilain nojalla annetaan lain säännöksiä tarkentavia asetuksia, joiden sisältö ei tämän suunnitelman päivityksen ajankohtana ollut vielä tiedossa. Eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä on säädetty lain lisäksi EU:n lopetusasetuksessa. Eläinten suojelusta kuljetuksissa on säädetty kansallisessa eläinkuljetuslaissa ja MMM:n asetuksessa sekä EU:n eläinkuljetusasetuksessa

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että lainsäädännössä eläintenpidolle asetetut minimivaatimukset toteutuvat. Paikallistason toimivaltaisia eläinsuojeluviranomaisia ovat valvontaeläinlääkärit, kaupungineläinlääkärit, terveystarkastajat ja poliisi. Päivystysaikaa lukuun ottamatta valvonnan päävastuu on valvontaeläinlääkäreillä. Virka-aikana valvontaeläinlääkäri voi suorittaa eläinsuojelutarkastuksen yksin tai yhdessä toisen eläinsuojeluviranomaisen kanssa. Vaikeiden eläinsuojelutapausten hoitoon voidaan pyytää apua myös aluehallintovirastolta. Poliisi ja syyttäjä voivat puolestaan pyytää valvontaeläinlääkäriltä virka-apua eläinsuojelutapausten tutkinnassa ja oikeudenkäynneissä. Lisäksi eläinsuojelutapauksissa yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös muiden viranomaisten, kuten sosiaali- ja terveystieteiden kanssa.

Eläinsuojelutarkastuksen tekijällä on oikeus päästä tiloihin, joissa eläimiä pidetään. Tarkastuksen tekijällä on oikeus tarvittaessa ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksella tarkastetaan paitsi itse eläimet ja eläinten pitopaikka ja sen olosuhteet, myös eläimiä varten tarkoitettu ruoka ja juoma sekä välineet ja varusteet.

Jokaisesta tarkastuksesta laaditaan kirjallinen tarkastuskertomus, johon kirjataan keskeisimmät havainnot tarkastukselta. Tarkastuskertomus pyritään toimittamaan valvontakohteelle postitse tai turvasähköpostilla viimeistään kahden viikon kuluessa tarkastuksesta. Jos tarkastuksella havaitaan eläinsuojelusäädösten vastaista menettelyä, ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. Lievissä tapauksissa eläinten omistajalle annetaan ohjeita ja neuvoja, joilla pyritään parantamaan eläinten hyvinvointia. Vakavammassa tapauksissa ryhdytään tarvittaessa hallinnollisiin pakkokeinoihin asioiden kuntoon saattamiseksi: eläimen omistaja voidaan määrätä korjaamaan havaittu epäkohta tai kieltää häntä jatkamasta säädösten vastaista menettelyä. Ennen hallinnollisia pakkokeinoja eläimen omistajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi joko suullisesti tarkastuksella tai kirjallisesti määräaikaan mennessä. Kuulemisessa esille tulleet asiat huomioidaan asian käsittelyssä. Hallintopäätökset toimitetaan valvontakohteille todisteellisesti (henkilökohtaisesti, saantitodistuksella tai haastemiehen avulla). Hallintopäätöksistä voi valittaa hallinto-oikeuteen. Uusintatarkastuksilla varmistetaan, että annettuja määräyksiä tai kieltoja on noudatettu. Uusintatarkastukset pyritään tekemään mahdollisimman pian määräajan umpeutumisen jälkeen.

Päätökset ja niihin liittyvät asiakirjat arkistoidaan kaupungin asianhallintajärjestelmä Dynastyssa. Kaikki eläinsuojelutarkastusten tarkastuskertomukset ja päätökset lähetetään myös aluehallintovirastoon tiedoksi. Kaikki päätökset lähetetään poliisille tiedoksi ja tarvittaessa tehdään tutkintapyyntö poliisille rikostutkintaa varten. Salossa ja Somerolla

tehdään vuosittain noin 250 eläinsuojelutarkastusta. Tarkastukset jakautuvat taulukon 3 mukaisesti. Lisäksi tulee huomioida, että osa (vuosittain 5-10 kpl) valvontakohteista työllistää selvästi normaalia enemmän esimerkiksi toiminnan laajuuden, valitusten, kanteluiden tai oikeuskäsittelyjen vuoksi.

Taulukko 3. Eläinsuojelutarkastusten jakautuminen vuosittain

Eläinsuojelutarkastukset	Tarkastusten lkm/vuosi
Epäilyyn perustuvat tarkastukset (ml. uusintatarkastukset)	200-230
Ilmoituksenvaraisen toiminnan tarkastukset	20-30
Määräyksiin perustuvat tarkastukset ja selvitykset	0-5
Yhteensä eläinsuojelutarkastuksia	n. 250

12.1 Epäilyyn perustuva tarkastus

Epäilyyn perustuva tarkastus suoritetaan, kun on aihetta epäillä, että eläinten hoito tai pito-olosuhteet eivät täytä lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia. Suurin osa epäilyyn perustuvista tarkastuksista tehdään saadun ilmoituksen perusteella. Eläinsuojeluilmoituksesta tulee käydä ilmi konkreettinen ja yksilöitävissä oleva syy epäillä lainsäädännön vastaista menettelyä, jotta tarkastus voidaan suorittaa. Ilmoituksen voi tehdä nimettömänä, mutta kaikki saadut ilmoitukset arkistoidaan joko paperiversiona (esim. kirjeet, puhelinsoitot kirjataan) tai sähköisesti (esim. sähköpostit). Saatujen eläinsuojeluilmoitusten aiheellisuus selvitetään, mutta kaikki ilmoitukset eivät välttämättä johda eläinsuojelutarkastuksen tekemiseen. Jos ilmoituksen kohde sijaitsee alueen ulkopuolella, ohjataan ilmoitus välittömästi ko. paikkakunnan eläinsuojeluviranomaisten käsiteltäväksi. Epäilyyn perustuvat tarkastukset ovat usein luonteeltaan kiireellisiä ja ne pyritään tekemään tuntien - muutamien päivien sisällä asiasta riippuen. Tarkastukset pyritään tekemään ennalta ilmoittamatta.

12.2 Ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Ilmoituksenvaraista toimintaa on ammattimainen seura- ja harrastuseläinten pito, luonnonvaraisten nisäkkäiden ja lintujen tuotantotarhaus sekä riistanhoidollinen tarhaus. Ammattimaista seura- ja harrastuseläinten pitoa ovat mm. koira- ja kissahoitolat, eläinkaupat, suuret kennelit ja ratsastuskoulut. Ilmoituksenvaraisuuden piiriin kuuluvia kohteita pyritään tarkastamaan säännöllisin väliajoin riskinarviointiin perustuen. Valvontakohteista on tehty kohdekohtainen riskinarviointi, jonka perusteella tarkastuksia suoritetaan (taulukko 4). Riskinarvioinnin riskitekijöinä pidetään eläinten suurta määrää, kohteen syrjäistä sijaintia, aikaisemmilla tarkastuksilla todettuja epäkohtia ja kohteen sulkeutuneisuutta (ei ulkopuolisia työntekijöitä tai kävijöitä).

Vuosilta 2018–2022 on Salossa valvontaeläinlääkäreiden vaihtuvuuden, resurssivajauksen ja koronasta johtuen jäänyt tarkastuksia runsaasti tekemättä. Vuosien 2023-2024 painopisteenä ovat erityisesti tallitarkastukset.

Taulukko 4. Valvottavien ilmoituksenvaraisten kohteiden määrä

Kohde	Kohteita yhteensä Salo/Somero	Tarkastukset vuonna 2024
Tallit	39/3	20/2
Eläinkaupat	1/0	1/0
Eläinhoitolat	9/5	3/5
Kennelit	6/3	2/2
Riistanhoitotarhat	2	2

12.3 Määräyksiin perustuvat selvitykset ja tutkimukset

Ruokavirasto ja aluehallintovirasto voivat määrätä virkaeläinlääkärit tekemään selvityksiä tai tutkimuksia sellaisissa eläintenpitoyksiköissä, joissa eläimiä pidetään elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa. Määräyksiin perustuvia selvityksiä ja tutkimuksia tehdään tarvittaessa aluehallintovirastosta saatujen ohjeiden perusteella. Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan eläinten hyvinvointiin liittyvien hankkeiden selvitystyöhön.

13 Eläimistä saatavat sivutuotteet

Sivutuotevalvonta toteutetaan pääosin Ruokaviraston laatiman valvontasuunnitelman mukaisesti. Vuoden 2024 sivutuotevalvontasuunnitelmaa ei ole vielä julkaistu. Salossa tarkastuksista huolehtivat valvontaeläinlääkärit.

Valvontaeläinlääkäriin toimivaltaan kuuluu lisäksi hyväksyä:

- poltto- ja rinnakkaispolttolaitokset
- johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuote on tarkoitettu hävittäväksi polttamalla tai toimittamalla kaatopaikalle
- väliasteen laitokset, joissa varastoidaan tai esim. suolataan, jäädytetään tai lajitellaan käsittelemättömiä sivutuotteita

sekä rekisteröidä:

- tekniset laitokset
- johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin kun tuote on tarkoitettu tekniseen käyttöön
- tilarehustamot
- toimijat, jotka käyttävät sivutuotteita luonnonvaraisena elävien eläinten ruokintaan (haaskat).

Ruokaviraston laatima valvontasuunnitelma koskee sekä kunnan hyväksymiä tai rekisteröimiä laitoksia ja toimijoita, että Ruokaviraston hyväksymiä ja rekisteröimiä laitoksia. Tarkastuksien aikana käydään läpi laitoksen toiminta, rakenteet ja kirjanpito. Joka tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus joko vapaamuotoisesti tai käyttäen valmiita mallipohjia. Jos tarkastuksissa havaitaan epäkohtia, puututaan niihin välittömästi suullisesti ja ne kirjataan ylös tarkastuspöytäkirjaan. Epäkohtien havaitsemisesta johtuvat valvontatoimenpiteet ja asetettava korjaamisaikataulu riippuvat epäkohdan vakavuudesta. Epäkohtien korjaaminen varmistetaan uusintakäynnillä tai muulla toimijan kanssa sovitulla tavalla.

Tarkastuskertomukset, hyväksyntä- ja rekisteröintipäätökset toimitetaan tiedoksi aluehallintovirastoon ja Ruokavirastoon. Ruokavirasto ylläpitää nettisivuillaan hyväksytyjen ja

rekisteröityjen sivutuotealanlaitosten listaa, josta näkee myös Salon alueella sijaitsevat laitokset.

13.1 Sivutuotteita käyttävät toimijat

Sikojen, siipikarjan, hevosten ja alle 12 kk ikäisten nautojen raatoja voidaan käyttää tietyin edellytyksin luonnonvaraisten eläinten ruokinnassa eli haaskanpidossa. Haaskanpito ei saa aiheuttaa terveyshaittaa, eläintautien leviämisen vaaraa eikä ympäristön pilaantumista. Ennen haaskanpidon aloittamista toiminnasta tehdään ilmoitus valvontaeläinlääkärille. Haaskapaikan tiedot viedään haaskarekisteriin. Haaskapaikalle annetaan virallinen tunnus. Lisäksi haaskoista tulee tehdä kolme kertaa vuodessa käyttöilmoitus valvontaeläinlääkärille. Toimijan tulee pitää kirjaa sivutuotteiden käytöstä haaskaruokinnassa. Salossa on rekisteritietojen mukaan 8 haaskapaikkaa ja Somerolla 3.

13.2 Sivutuotteiden hautaaminen

Salo kuuluu märehitjoiden, sikojen ja siipikarjan osalta keräilyalueeseen. Keräilyalueella näiden eläinten raadot sekä kotiteurastuksen sivutuotteet on toimitettava käsiteltäväksi luokan 1 tai 2 käsittelylaitokseen tai poltettavaksi hyväksytyyn poltto- tai rinnakkaispolttolaitokseen. Ainoastaan kuolleina syntyneet eläimet ja alle 100 linnun pitopaikkojen raadot saa hävittää hautaamalla. Valvontaa tehdään muun tilalla tapahtuvan valvonnan yhteydessä tai epäiltäessä väärinkäytöksiä. Tarkastukset kohdennetaan ensisijaisesti tiloihin, joilla aikaisempien tarkastusten tai eläinluettelosta saatavien tietojen perusteella on viitteitä säädösten noudattamatta jättämisestä. Tapauskohtaisesti arvioidaan millaisiin, toimenpiteisiin ryhdytään asioiden kuntoon saattamiseksi.

Lemmikkieläinten, hevosten ja turkiseläinten hautaaminen on sallittua. Pieneläinten hautausta varten Salossa on kaksi pieneläinhautausmaata. Hautauksen lisäksi kuolleet lemmikkieläimet voi toimittaa pieneläinkrematorioon tuhkattavaksi ja hevosten tai turkiseläinten raadot hävitettäväksi luokan 2 käsittelylaitokseen tai poltettavaksi hyväksytyyn poltto- tai rinnakkaispolttolaitokseen. Hautaamisessa tulee huomioida siitä annetut ohjeet ja pohjavesialueet, eikä hautaaminen saa aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.

14 Täydentävien ehtojen valvonta

Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan keskeinen osa ovat viljelijöitä velvoittavat ns. täydentävät ehdot. Täydentävien ehtojen valvontaa hoidetaan aluehallintovirastossa joko otantaan perustuen tai ns. laajennuksina. Mikäli viranomaisten tekemissä tarkastuksissa havaitaan ns. täydentävien ehtojen indikaattorien laiminlyöntejä, toimitetaan tieto niistä viipymättä aluehallintovirastoon, jossa arvioidaan tarve laajentaa valvonta täydentävien ehtojen valvonnaksi. Tuottajalle kerrotaan mahdollisuuksien mukaan mahdollisesta valvonnan laajenemisesta täydentävien ehtojen valvonnaksi.

15 Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

15.1 Peruseläinlääkäripalvelut

Peruseläinlääkintäpalveluilla tarkoitetaan kliiniseen yleistutkimukseen perustuvaa, tavanomaisissa vastaanottotiloissa tai eläinsuojissa tarjottavaa eläinlääkäripalvelua. Salon

kaupungin palveluksessa on viisi praktikkoeläinlääkäriä ja peruseläinlääkäripalveluita tarjotaan kaikille kotieläimille. Vastaanotot sijaitsevat Somerolla, Halikossa ja Perniössä.

15.2 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Kaupungineläinlääkärit ovat tehneet nautaeläinten terveydenhuoltosopimuksia yhteensä 40 kpl (Somero 30 ja Salo 10). Sikatilojen kanssa sopimuksia 25 kpl (Somero 21 ja Salo 4). Lisäksi 5 siipikarjatilaa ja 6 muuta eläintilaa ovat tehneet terveydenhuoltosopimuksen kaupungineläinlääkäreiden kanssa.

15.3 Yksityinen palvelutarjonta

Kunnan on palvelun mitoitusta suunniteltaessa otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut. Kunnan on välttämätöntä järjestää arkipäivisin virka-aikana peruseläinlääkäripalvelu muille kotieläimille kuin hyötyeläimille vain, jos palvelua ei ole muuten saatavissa yhteistoiminta-alueella. Salon kaupungin alueella on tarjolla hyvin yksityisiä eläinlääkäripalveluita. Salossa on neljä yksityistä pieneläinklinikkaa, yksi hevosklinikka sekä useita yksityisiä peruseläinlääkäripalveluita tarjoavia ammatinharjoittajia. Lisäksi Somerolla on yksi pieneläinklinikka. Lähikunnissa on useita muitakin erikoiseläinlääkärien palveluita tarjoavia klinikoita sekä pieneläimille että hevosille. Yksityiset palveluntuottajat eivät ole velvollisia päivystämään.

15.4 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Hyötyeläinpäivystys virka-ajan ulkopuolella on järjestetty yhteistyössä Liedon ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kanssa. Päivystys koostuu kahdesta toiminta-alueesta, joissa kummassakin toimii yksi päivystäjä.

- Salon alue: Kemiönsaari, Paimio, Salo, Sauvo, Somero
- Liedon alue: Aura, Kaarina, Koski TL, Lieto, Loimaa, Marttila, Oripää, Parainen, Pöytyä, Turku

Tarvittaessa alueiden päivystävät eläinlääkärit tekevät yhteistyötä, jotta palvelu voidaan tarjota asiakkaille riittävän nopeasti. Salossa ja Somerolla on käytössä käyntimaksu- ja matkasubventio, päivystysalueen muissa kunnissa subventiota ei ole.

Pieneläinpäivystys hoidetaan yhteistyössä koko Varsinais-Suomen maakunnan alueella. Sopimus pieneläinpäivystyksestä on Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:n kanssa. Pieneläinpäivystysvastaanotto sijaitsee Raisiossa Eläinsairaala Evidensia Vettorin tiloissa, osoitteessa Purokatu 3. Päivystysklinikalla on nykyajan vaatimusten mukaiset laitteet ja hoitomahdollisuudet. Nykyinen sopimus on voimassa 31.12.2024 saakka, joten vuoden 2024 aikana on ratkaistava, miten pieneläinpäivystys järjestetään sopimuksen umpeuduttua.

Alueella on keskitetty maksullinen päivystyspuhelinpalvelu erikseen pien- ja suurelaimia koskeviin puheluihin.

Virka-aikana kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen kaikille kotieläimille hoidetaan itse muun potilastyön rinnalla.

Tiedot päivystysaikaisesta toiminnasta ja puhelinnumeroista löytyvät Salon kaupungin verkkosivuilta ja eläinlääkäreiden puhelinvastaajista.

15.5 Saatavuus- ja laatuavoitteet

Eläinlääkäreille on hankittu yhteiskäyttöön soveltuva KliniQ-praktiikkaohjelma. Ohjelma on ollut Salossa käytössä vuodesta 2014 alkaen ja Someron eläinlääkärit liittyivät siihen vuoden 2023 alusta. Yhteiskäytön ansiosta eläinlääkärit voivat tarvittaessa tehdä ajanvarauksia myös toistensa kalentereihin ja siten sopia keskenään puheluiden vastausvuoroista. Asiakaspalvelu paranee, kun työtä voidaan jakaa aiempaa paremmin ajanvarausperusteisen palvelun ja kiireavun kesken. Asiakkailta on ei-kiireellisissä tapauksissa vapaus valita eläinlääkäri, jonka palveluita hän käyttää.

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman mukaan hyvänä palvelutasona väestötiheillä alueilla voidaan pitää peruseläinlääkäripalveluiden järjestämistä niin, että pääosa asiakkaista saa palvelun alle viidenkymmenen kilometrin etäisyydeltä. Salon ja Someron alueella eläinlääkäripalveluita on saatavilla tavoitteen mukaisesti. Myös ei-kiireellinen sairaskäynti- tai vastaanottoaika järjestyy valtakunnallisen ohjelman tavoitteen mukaisesti viikon sisällä tilauksesta.

Päivystyksen eriyttämisellä on parannettu päivystysaikaista eläinlääkäripalvelua. Vaikka isoeläinpäivystysmatkojen pituudet ovat suuremman päivystysalueen myötä kasvaneet, on eriytettyllä päivystyksellä ollut positiivinen vaikutus myös eläinlääkäreiden jaksamiseen. Vastaavasti pieneläinpuolella palvelu on parantunut, koska yksityisen pieneläinklinikan varustelutaso on parempi.

Eläinlääkintähuoltoa koskevat palautteet ohjataan esimiehelle. Jos asiakas antaa palautetta palvelusta tai hoidosta ja haluaa, että asiaa jatkokäsittelään, esimies pyytää palautteen antajaa ja palautetta saanutta eläinlääkäriä kirjaamaan oman näkemyksensä tapahtumasta. Mikäli näkemykset poikkeavat toisistaan eikä asiaa saada sovittua, asiakkaalle kerrotaan jatkotoimenpidemahdollisuudet tapauksen mukaan. Näitä ovat kantelu aluehallintovirastoon, valitus kuluttajariitalautakuntaan tai hoitovirheen kyseessä ollessa korvausvaatimus työnantajalle. Mikäli kyseessä on epäily hoitovirheestä, päätetään tapauskohtaisesti, milloin pyydetään lausunto eläinlääkäriyhdistyksen arviolautakunnalta. Eläinlääkintähuollolla on vastuuvakuutus.

Toimintaa ja palveluita kehitetään saatujen palautteiden ja valitusten pohjalta. Palautteet käsitellään eläinlääkäripalaverissa yhteisesti. Kirjalliset palautteet arkistoidaan.

Valvontaeläinlääkärin toisen viran myötä eläimiin ja eläintuotantoon liittyvän valvontatyön resurssit lisääntyvät merkittävästi ja praktikkoeläinlääkäreiden valvontatyön tarve väheni. Näin varmistetaan myös, että valvontatehtävät ovat eriytyneet henkilöstä, joka on valvontakohteeseen kiinteässä asiakassuhteessa.

15.6 Toimitilat

Ympäristöterveyspäällikön ja valvontaeläinlääkärien toimipisteet sijaitsevat Halikon virastotalolla. Ympäristöterveydenhuolto on samoissa tiloissa rakennus- ja ympäristövalvonnan kanssa, mikä helpottaa viranomaisyhteistyötä.

Halikon vastaanotto sijaitsee vuokratiloissa Halikon keskustassa kerrostalon alimmassa kerroksessa osoitteessa Puistokuja 2. Tilat on remontoitu 2013 kahden eläinlääkärin yhteisvastaanotoksi. Molemmilla eläinlääkäreillä on omat vastaanottohuoneet. Odotus-, leikkaus-, varasto/välinehuolto- sekä sosiaali- ja taukotilat ovat yhteiset. Eläinlääkintähuollolle on talon kellarikerroksesta vuokrattu huone päivystäjän ja viransijaisen käyttöön.

Eläinlääkäreiden käytössä on lisäksi yksi lämmin autotalli, jota ei kuitenkaan hankalan sijainnin ja pienen koon vuoksi voida käyttää eläinlääkäreiden autotallina. Talli toimiikin lähinnä varastotilana ja tarpeen mukaan esim. villikissojen lopetustilana.

Perniön eläinlääkäriin vastaanottotila sijaitsee kaupungin omistamassa huoneistossa kerrostalon alimmassa kerroksessa osoitteessa Haarlantie 19. Vastaanotto on melko pieni eikä siinä ole esim. erillistä leikkaustilaa eikä sijaiselle erillisiä asuintiloja. Vastaanotto- ja odotushuoneen lisäksi tiloissa on lämmin autotalli, toimistohuone ja varastotilaa. Vuoden 2015 aikana tiloissa tehtiin remontti, mikä paransi vastaanoton työskentelyolosuhteita. Välinehuolto- ja pesutiloja remontoitiin syksyllä 2018 siellä todetun putkivuodon vuoksi.

Someron eläinlääkäreiden yhteisvastaanotto sijaitsee osoitteessa Kiiruuntie 3. Molemmilla eläinlääkäreillä on omat vastaanottohuoneet. Odotus-, leikkaus-, varasto/välinehuolto- sekä sosiaali- ja taukotilat ovat yhteiset. Tiloissa on lämmin autotalli ja huone sijaisen käyttöön.

Vastaanottotilojen päivittäinen siivous on järjestetty työnantajan toimesta. Tilojen puhtaanapidon helpottamiseksi on laadittu ohjeistusta myös eläinlääkäreiden käyttöön.

15.7 Välineresurssit

Someron eläinlääkäreiden käytössä on Salon vastaanottoa laajempi välineistö, mm. hampaiden hoitolaitteita ja instrumentteja sekä muita erityisesti pieneläinten hoitoon tarkoitettua välineistöä.

Salon rakennus- ja ympäristölautakunta on 13.11.2013 päättänyt, että 1.1.2014 alkaen eläinlääkärit vastaavat jatkossa itse ammatinharjoittamiseen tarkoitettujen välineiden ja laitteiden hankinnoista ja kustannuksista. Kaupunki kustantaa eläinlääkäreille atk-laitteet ja niihin potilasohjelmat, puhelimen, tutkimus- ja leikkauspöydät, mikroskoopin, sentrifugin, autoklaavin, ultraäänipesurin ja pesukoneen. Kaupungin kustannuksella hankitaan myös työturvallisuuden kannalta keskeiset tarvikkeet ja välineet, kuten kuonokoppasarja, pakkohäkki pieneläimille, hevosen astutusliinat, pulttipistooli, isoeläinten suunavaaja sekä turvakengät ja suojavaatteita.

15.8 Ostopalvelut

Salo on mukana koko Varsinais-Suomen käsittävissä pieneläinpäivystyksen ostopalvelusopimuksessa. Pieneläinpäivystyspalvelujen tarjoajan välisessä sopimuksessa on sovittu toiminnan seurannasta, raportoinnista ja reklamaatioiden käsittelystä. Pieneläinpäivystyksen käytöstä toimitetaan kuntakohtaiset asiakastilastot kuukausitasolla eriteltyinä. Mukana olevien kuntien maksuosuudet määräytyvät sekä asukasluvun että asiakaskäyntimäärien mukaan.

15.9 Perustason ylittävät palvelut

Salon kaupunki ei tarjoa perustason ylittäviä eläinlääkäripalveluita. Lähialueella on hyvin saatavilla erikoiseläinlääkäritason palveluja sekä pieneläimille että hevosille.

16 Eläinlääkintähuollon painopisteet

Ruokaviraston laatiman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman vuoden 2024 painopistealueista seuraavat koskevat Salon eläinlääkintähuoltoa:

- ELTE-tietojärjestelmän (epäilyyn perustuva ja ilmoituksen- ja luvanvaraisten kohteiden valvonta) vaiheittainen käyttöönotto ja koulutuksiin osallistuminen
- EU:n eläinterveys säännösten 2019/429 (AHL) ja muun eläintautilainsäädännön uusien vaatimusten toimeenpano. Osallistutaan Ruokaviraston ja aluehallintoviraston järjestämiin koulutuksiin.
- Uusi eläinten hyvinvointilaki tulee voimaan vuoden 2024 alussa. Osallistutaan uuden lainsäädännön toimeenpanoa ja ohjeistuksia koskeviin koulutuksiin.
- Uusi eläinlääkintähuoltolaki tulee mahdollisesti voimaan vuoden 2024 aikana. Uusi lainsäädäntö vaikuttaa kuntien toimintaan ja lain toimeenpano edellyttää kuntien panostusta.
- Kuolleiden tuotantoeläinten hautaamisen valvonta. Osallistutaan tekemällä valvontakäyntejä eläintenpitopaikkoihin Ruokaviraston tai avin pyynnöstä.
- Mahdollinen avi-kohtainen painopiste. Osallistutaan tarvittaessa sen toteutukseen.

17 Seuranta, arviointi ja raportointi

17.1 Kunnan suunnitelma

Eläinlääkintähuoltoa koskeva suunnitelma hyväksytään osana ympäristöterveydenhuollon yhteistä valvontasuunnitelmaa. Suunnitelman toteutumisen arviointiraportti käsitellään lautakunnassa ja lähetetään helmikuun loppuun mennessä aluehallintovirastolle. Suunnitelman toteutumisen arvioinnissa havaitut kehittämistarpeet sekä aluehallintoviraston antama palaute huomioidaan suunnitelman päivittämisen yhteydessä.

17.2 Viranomaisen pyytämät raportit ja tilastot

Raporttien ja tilastojen lähettämisessä noudatetaan annettuja määräaikoja. Raportointi ja laskutus käytännöt ovat uudistuneen eläintautilain myötä muuttuneet joiltakin osin. Aluehallintovirasto antaa raportointi- ja laskutusohjeet.

17.3 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi

Eläinlääkintähuollossa on tilastoitu useita vuosia kunnan järjestämien eläinlääkäripalveluiden käyttöä. Tilastoja voidaan hyödyntää arvioitaessa palvelujen saatavuutta ja resurssien riittävyttä. Potilasohjelman käyttöönoton myötä tilastointi on huomattavasti aiempaa helpompaa ja luotettavampaa. Ohjelmasta saadaan tilastot eläinlääkärikohtaisesti eriteltyinä sairasmatkoihin ja vastaanottokäynteihin. Virka-aikana ja päivystyksessä tehdyt käynnit saadaan myös eriteltyä toisistaan. Tilastoja tarkastellaan vähintään puolivuositain sekä käsitellään valvontasuunnitelman toteutumisen arviointiraportin yhteydessä.

Liite

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON RESURSSITARPEEN KARTOITUS

1. ELÄINMÄÄRÄT KUNNAN ALUEELLA

a. Tuotantoeläintilat	Lkm
Nautatilat	
Sikatilat	
Lammas- ja vuohitilat	
Hevostilat	
Siipikarjatilat	
Vesiviljelylaitokset	
Turkistarhat	
Tarhatun riistan tilat	
Mehiläistarhat	
Muut tuotantoeläinyksiköt	
b. Lemmikit	Lkm
Arvio lemmikkien määrästä	7500

2. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

a. Terveydenhuoltosopimukset	
Nauta	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	40
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista nautatiloista)	
Siat	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	25
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	100 %
Siipikarja	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	8
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista siipikarjatilastoista)	%
Muut terveydenhuoltosopimukset	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	6
Terveydenhuoltotyön resurssitarve (htv)	0,4htv
b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta	
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveydenhuolto)	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	700
Sairaskäynnit päivystysaikana	150
Sairaskäynnit pieneläinvastaanotolla	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	4000
Sairaskäynnit päivystysaikana	800 (ostopalveluna)
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve (htv)	4,5htv

3. ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

a. Terveysvalvonta	
Pakolliseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	31
Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	4
Keinosiemennyssonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0
Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0
Vapaaehtoiseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Maedi-visna / CAE	3
Tarhattujen hirvieläinten terveystarkkailuohjelma	0
Vesiviljelyeläinten terveystarkkailukohteet	0
b. Muu eläinten terveyden valvonta	
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve (htv)	0,3htv

4. SIVUTUOTEVALVONTA

	Lkm
Haaskanpitäjiksi ilmoittautuneet toimijat	10
Ilmoitetut haaskat	11
Sivutuotealan laitokset	n. 20
Hautaamisilmoitukset	
Sivutuotevalvonnan resurssitarve (htv)	0,1 htv

5. ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

a. Ilmoituksenvaraiset kohteet	
Kennelit	9
Hevostallit	40
Riistanhoidolliset tarhat	2
Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	0
Eläinkaupat	1
Eläinhoitolat	13
b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	
Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	220
c. Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta	
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve (htv)	25–30
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve (htv)	1,6 htv

6. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON HENKILÖRESURSSIT

a. Eläinlääkärit	
Eläinlääkäripalvelut	Htv 4,5
Eläinten terveyden valvonta	0,3
Sivutuotevalvonta	0,1
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	1,3
Elintarvikevalvonta	0,3
Muut tehtävät	0,5 (el. huollon esimies)
Eläinlääkärit yhteensä	7

Päivystykseen osallistuvien eläinlääkäreiden määrä (lkm)	3 lkm
b. Muut kuin eläinlääkärit	Htv
Eläinhoitaja/avustaja	0
Terveystarkastajan tekemä eläinsuojeluvalvonta	0
Muut tehtävät	0,8 (siivous, toimisto)
<i>Muut kuin eläinlääkärit yhteensä</i>	0,8
Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (sanallinen kuvaus)	
Ostopalveluiden laajuus ja laatu:	
Pieneläinpäivystys ostopalveluna. Päivystyskäyntien määrä n. 800 vuodessa (Salo ja Somero)	